

Opetus- ja kulttuuritoimi

Sivistysvaliokunnan lausuntopyyntö 19.8.2025

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi varhaiskasvatuksen palvelusetelistä ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi HE 54/2025 vp

Aluehallintovirastot toteavat lausuntonaan seuraavaa:

Aluehallintovirastot pitävät hyvänä sitä, että varhaiskasvatuksen palvelusetelistä on tarkoitus säätää oma laki, joka selkeyttää kuntien ja yksityisen varhaiskasvatuksen palveluntuottajien yhteistyötä.

Aluehallintovirastot ovat opetus- ja kulttuuriministeriölle (4.3.2025 VN/31530/2023) antamassaan lausunnossa ehdottaneet, että kunnalle säädettäisiin velvollisuus antaa päätös yksityisen varhaiskasvatuksen palveluntuottajan hyväksymisestä palvelusetelituottajaksi tai palveluntuottajan hyväksymisen perumisesta. Lisäksi aluehallintovirastot ovat ehdottaneet lakiin lisättäväksi säännöksen kyseistä päätöstä koskevasta muutoksenhausta. Lain valmistelussa on aluehallintoviraston ehdottamat lisäykset huomioitu palvelusetelituottajaksi hyväksymisestä tai hyväksymisen perumisesta 4 §:ssä ja muutoksenhausta 10 §:ssä.

Esityksen lausuntopalautteessa (s. 28) todetaan, että *”osa lausunnon antajista katsoi, että muutoksenhaun perusteeksi tulisi lisätä palvelusetelin myöntämättä jättäminen. Koska kunnalla on nykyisin velvollisuus tehdä muutoksenhakukelpoinen hallintopäätös vain tulosidonnaisesta palvelusetelistä tai palvelusetelin arvon korottamisesta, olisi ehdotus laajentanut kuntien tehtäviä ja tällä olisi ollut kustannusvaikutuksia.”* Esityksen 6 §:n säännöskohtaisissa perusteluissa (s.32) palvelunkäyttäjän asemasta todetaan, että *”palvelunkäyttäjällä olisi oikeus kieltäytyä hänelle tarjotusta palvelusetelistä, jolloin kunnan olisi järjestettävä palvelunkäyttäjälle varhaiskasvatuspaikka kunnallisessa toiminnassa. Vastaavasti tilanteissa, joissa huoltaja hakee ensisijaisesti tai ainoastaan palvelusetelillä tuotettua palvelua yksityisestä varhaiskasvatuksesta, ei esityksen mukaan edellytettäisi varhaiskasvatuksen järjestäjää antamaan kielteistä päätöstä, vaan hänelle voitaisiin sen sijaan myöntää kunnallinen varhaiskasvatuspaikka tai ohjata käyttämään halutessaan lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetussa laissa tarkoitettua yksityisen hoidon tukea.”*

Aluehallintovirastojen näkemyksen mukaan kunnissa on vaihtelevia käytäntöjä varhaiskasvatukseen hakeutumisessa. Osassa kunnista huoltajat voivat

yhdellä hakemuksella hakea joko kunnallista tai yksityistä varhaiskasvatuspaikkaa. Osassa kunnista taas haetaan erikseen joko kunnallista tai yksityistä varhaiskasvatuspaikkaa. Erilaiset tavat hakea varhaiskasvatuspaikkaa ja saada varhaiskasvatuksen järjestämistä koskevat päätökset voivat aiheuttaa epäselvyyttä huoltajille. Aluehallintovirastoille on tullut yksittäisiä yhteydenottoja ja kanteluita huoltajilta, jotka eivät ole saaneet kielteistä päätöstä palvelusetelin myöntämisestä tai ovat olleet tyytymättömiä varhaiskasvatuksen järjestäjän menettelyyn palvelusetelin myöntämisessä.

Esityksessä s. 43 todetaan, että perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaan (PeVL 10/2009 vp. s 4) *on epäjohdonmukaista, jos palvelusetelin arvon määräytymisestä voi tehdä oikaisuvaatimuksen ja tämän jälkeen hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen, mutta muissa palvelusetelin saamista koskevissa kysymyksissä muutoksenhaku on kokonaan kielletty. Perustuslakivaliokunta on katsonut, että valitusoikeuden avaamista myös muissa palvelusetelin myöntämistä koskevissa asioissa on syytä harkita. Asiallisesti ottaen kysymys on esimerkiksi siitä, että valitusmahdollisuus on tarpeen viranomaistoiminnan asianmukaisuuden ja muun tasapuolisuuden valvomiseksi. Todettakoon, että mikäli palvelusetelin myöntäminen päättää varhaiskasvatuslain 18 §:n mukaisessa päätöksessä, seuraa tästä mahdollisuus hakea muutosta varhaiskasvatuslain mukaisesti.*

Aluehallintovirasto toteaa, että varhaiskasvatuslain 18 § takaa huoltajille oikeuden hakea muutosta lapsen varhaiskasvatuksen järjestämistä koskevaan päätökseen. Varhaiskasvatuksen järjestäjän tulee huolehtia päätöksenteossaan, että kaikilla huoltajilla on mahdollisuus hakea muutosta varhaiskasvatuksen järjestämistä koskevaan päätökseen, huolimatta siitä ovatko huoltajat hakeneet kunnallista tai yksityistä palvelusetelillä järjestettävää varhaiskasvatusta.

Lausunto on valmisteltu aluehallintovirastojen yhteistyönä.

Johtaja

Esa Kaunisto

Ylitarkastaja

Mirja Kivikangas

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto

Etelä-Suomen aluehallintovirasto

Itä-Suomen aluehallintovirasto

Lapin aluehallintovirasto

Lounais-Suomen aluehallintovirasto

Tämä asiakirja LSSAVI/16640/2025 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LSSAVI/16640/2025 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Kivikangas Mirja 10.09.2025 11:48

Ratkaisija Kaunisto Esa 10.09.2025 13:28